

» yıllar... III. Selim, II. Mahmut, Abdülmecid ve Abdülaziz gibi sanatçı kişilikli ve Batı'nın medeniyetini, sanatını, Osmanlı'ya taşımak isteyen Osmanlı Sultanları döneminde İstanbul artık resmedilirdi olmuş. İyi ki gelmişler, iyi ki resmetmişler diyerek işe yolunlaştık.

Melling, 1784'de İstanbul'a gelse de resimlerini 1805-1819 yılları arasında yayınlamış ve müthiş önemli bir **kitap**ta toplmuş çizimlerini. "Voyage Pittoresque de Constantinople et des Rives du Bosphore" gözlemlere dayanan metinleriyle de güçlü bir kitap.

Melling'in, himayesinde yaşadığı III. Selim'in kız kardeşi Hatice Sultan ile ilişkileri ve mektuplaşmaları da ayrı bir öykü konusu. Melling, Hatice Sultan için küçük mimari projelerden dekorasyon işlerine hatta Hatice Sultan'ın Boğaz'daki yalısının yapımına kadar pek çok iş yapmış. Bu işbirliği uzun yıllar sürmüştü. O dönemde ilgili ilginç bir ayrıntı da Melling ve Hatice Sultan'ın belki de tarihte ilk defa Osmanlı Türkçesini Latin alfabesine uyarlayıp yazışmalarında kullanmaları. Çok sayıda mektupları Paris'te özel bir koleksiyonda saklanıyor.

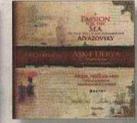
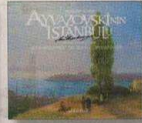
Sergimizde o mektupları da yayınlıyacağız. Hatice Sultan'ın "Melling Kalfa" diye başlayan, "sarayımı yetiştiresin, çiçekleri güzel edesin" diye devam eden mektupları önemli tarihi belgeler niteliğinde.

Joseph Schranz'ın özellikle Karadeniz'den Marmara'ya, Boğaz'ın iki yakasını ayrı ayrı gösteren tablolarına, resimsel güzelliklerinin yanı sıra edebi bir roman gibi de bakılabilir.

J. F. Lewis, "Constantinople" adlı büyük boy, suya boy tekniğiyle hazırladığı İstanbul resimlerinden oluşan kitabın 1835-6'da yayınlamış. Oysa İstanbul'a geliş 1837 yılında.

Bir arkadaşımızın eskilerinden yola çıkarak çok sıcak ve gerçekçi İstanbul resimleri yapabiliyor. Sergimizde bu resimler de izlenebilir.

Thomas Allom ve W. H. Bartlett gravür olarak aşına olduğumuz görün-

Gül İrepolü, 1800'ü yılların ortalarında İstanbul'a gelen ressamlardan **Ayyazovski'nin** (solda) gizli güncesinden yola çıkarak sergiye özel bir **aşk romanı** yazdı.

başlayarak, Moskova ve St. Petersburg ile birlikte 20'den fazla Rus müzesinden özel izinlerle sergi ve yayın haklarını elde edildi.

Bu sergi İstanbul için, İstanbullular için özel bir deneyim olacak. Sergiye gelenler doğrudan dijital serginin olduğu salona girmeyecek. Önce ekranları kendilerini 200 yıl öncesinin cadelerinden, meydanlarından geçerken görecekler. Sonrasında, ilk olarak altı bölümden oluşan, her biri bir sanatçıya adanmış 6 ayrı kompartımandan geçerek sergiye ulaşacaklar. Bu kompartımanlarda her sanatçı hakkında İstanbul deneyimlerine ilişkin bilgiler Türkçe, İngilizce ve Arapça olarak veriliyor. Her kompartımanda interaktif ekranlar olacak. Bu ekranlar sayesinde ziyaretçiler önce o sanatçının tanyıp eserleri hakkında bilgi sahibi olacaklar. Yine bu serginin içinde Türkiye'de ilk defa bir interaktif **kitap** olacak. Bül-

tülerin ressamları. Tarihe ilişkin tüm **kitaplarda** belge ya da görsel olarak kullanılan bıldık İstanbul gravürlerinin yaratıcıları. Bartlett'in resimlediği eserlerin en ünlüsü ise metinlerini Miss Julia Pardoe'nun yazdığı "The Beauties of the Bosphorus" adlı **kitap**. Bu gravürlerin ve **kitapların** orijinali de dijital serginin ayrı salonlarında inceleniyor.

Ivan **Ayyazovski** ise Sultan Abdülmecid, Sultan Abdülaziz ve Sultan II. Abdülhamit dönemlerinde İstanbul'a gelmiş, saraylarda ağırlanmış ve Osmanlı nişanlarıyla ödüllendirilmiş. Aşık olduğu İstanbul'un 200'den fazla tablosunu yapmış.

Kırım'daki **Ayyazovski** Müzesi'nden

yük projeksiyon cihazlarıyla yönetilen bir **kitap**. Kitabın sayfaları çevrildiğinde gördüğünüz herhangi bir gravür, resme ya da metne dokunduğunuzda hareketlenip videoya dönüşecekler. Bu deneyim de daha önce İstanbul'da hiç yaşanmamıştı.

■ **Ağışmış sergilerin dışında kitapların ve edebiyatın özel bir ilişkisi var galiba sergiyle.**

■ Çok doğru. Bu sergi için 10 ayrı **kitap** hazırlandı. En önemlisi sergiye özel bir roman yazıldı. Sanat tarihçisi ve mimar ama en önemli özelliği yazarlığı olan Gül İrepolü, 1800'ü yılların ortalarında İstanbul'a gelen ressamlardan **Ayyazovski'nin** gizli güncesinden yola çıkarak bir aşk romanı yazdı. Roman, **Ayyazovski'nin** çizimleri ve Rusça el yazılarından oluşuyor. Sayfa kenarlarında el yazması Rusça metnin Türkçe ve İngilizceyi yer alıyor. Rusların da, yabancıların da, Türklerin de zevkle okuyabilecekleri başantı bir **kitap** konsepti gerçekleştirdik. Gül İrepolü dönemin tüm özelliklerini ve havasını yansıtan müthiş bir aşk öyküsü yazdı. Sergi araştırmalarımız bizi Londra'da Sotheby's ve Christie's müzayede evlerinin uzmanlarıyla buluşturdu. **Ayyazovski** üzerine 20 yılda hazırladıkları iki büyük kültürel eserlerini tek cilt ve Türkçe olarak sergiye yetiştirdik. Duvara asılıp seyredilecek bir **kitap** oldu. Sergiye gelenler veya kitabı edinenler ne demek istediğini çok daha iyi anlayacaklar.

Ayrıca editörlüğünü yaptığım **kitapta**, "**Ayyazovski'nin** İstanbul'u"nun serüvenini anlattım. Bu **kitapta**, sergi için yardımlarını esirgemeyen yine **Ayyazovski** uzmanı Sergel Levandowski'nin, **Ayyazovski** Müzesi Müdürü Tatjana Gayduk'un ve Gül İrepolü'nün yazıları yer alıyor. **Ayyazovski** tablolarının metinlerini ve topografik bilgilerini ise sergi süresince büyük katkılarını gördüğümüz dostumuz Sinan Genim hazırladı.

Sergide eserlerine yer verdiğimiz altı sanatçının her biri için de kolayca satın alınabilecek, sergi anısı gravür tablo **kitaplar** da yayınladık.

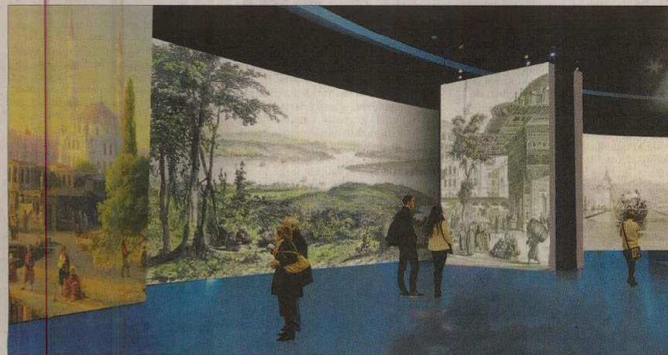
Kıscası resmi, müziği ve edebiyatı teknolojiyle harmanlayıp, yeni sanatsal hazırlar üretmeyi denedik.

■ **Serginin sürprizlerinden az da olsa bahsedebilir misiniz?**

■ Dijital bir sergi olarak ilan ettik ama yüzlerce orijinal eseri de sergiliyoruz. **Ayyazovski'nin** üç yağlıboya tablosu orijinal eser olarak sergileniyor. Diğer beş sanatçının da 1800'ü yıllarda yayımlanmış **kitapların** orijinal nüshaları özel vitrinlerde sanatseverlerle buluşuyor.

Altı sanatçı için, göz yansımaları esas olarak hazırlanmış üç boyutlu bir sergi denemesi de var **Pitoresk** İstanbul kapsamında. Ayrıca, kağıt sayfalarda video gösterebilen, resimleri ve yazıları değiştirebilen teknolojik bir **kitap** gösterimiz var. Önünde uzun vakit geçirebileceğiniz interaktif bilgi istasyonumuz da ziyaretçileri bekliyor. Ekrandaki tabloların üzerinde yer alan noktalara dokunduğunuzda söz konusu kişi ya da olay hakkında bilgi edinebiliyorsunuz. ■

Kitapların tanınan Boyut Yayınları tarafından basılmıştır.

Pitoresk İstanbul, dijital bir sergi ama yüzlerce orijinal eser de var. Bu sergi İstanbul için, İstanbullulara özel...